

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Obdo/31/2019
Identifikačné číslo spisu: 8812214013
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Pepelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8812214013.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v spore žalobcu: SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, so sídlom Radničné námestie 8, 969 55 Banská Štiavnica, IČO: 36 022 047, zastúpeného ČOLLÁK & PARTNERI advokátska kancelária s.r.o. so sídlom Floriánska 19, 040 01 Košice, proti žalovanému: BUKOCEL, a.s., so sídlom Hencovská 2073, 093 02 Hencovce, IČO: 36 445 461, zastúpenému Advokátskou kanceláriou ECKER- KÁN & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Námestie Martina Benku 9, 811 07 Bratislava, IČO: 35 886 625, o zaplatenie sumy 1 087 925, 35 eur s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 5Cob/70/2015-653 z 20. októbra 2016, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 5Cob/70/2015-653 z 20. októbra 2016 a rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 8Cb/7/2013-574 zo dňa 08. júna 2015 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Vranov nad Topľou na ďalšie konanie.

II. Uznesenie Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 8Cb/7/2013-663 zo dňa 17. januára 2017 z r u š u j e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) svojim v poradí druhým rozsudkom č. k. 8Cb/7/2013-574 zo 06. júna 2015 rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 087 925,35 eur spolu s príslušenstvom, a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 88 %.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalovaný v období od januára 2012 do septembra 2013 odoberal povrchovú vodu z odberného miesta Ondava na priemyselné využitie, pričom zákon o vodách č. 364/2004 Z. z. (ust. § 78 ods. 3 písm. a/, ods. 4 a ods. 6), ako aj Nariadenie vlády SR č. 755/2004 Z. z. stanovuje, že za odber povrchových vôd z vodných tokov je potrebné platiť platbu správcovi vodného toku (žalobca) na základe písomnej zmluvy. Zákonné ustanovenia žalovanému

ukladajú povinnosť v prípade, že odoberá povrchovú vodu, uzavrieť zmluvu so správcom vodného toku. Žalovaný túto povinnosť porušil, písomnú zmluvu so žalobcom, ako správcom vodného toku, odmietol uzavrieť, nakoľko namietal maximálnu cenu požadovanú žalobcom, ktorá bola určená rozhodnutím Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej aj „ÚRSO“). Porušením zákonnej povinnosti žalobcovi vznikla škoda, nakoľko od januára 2012 do septembra 2013 konaním žalovaného došlo na strane žalobcu k zmenšeniu majetku, teda ku škode vo výške 1 087 925,35 eur, pretože žalobca nedostal zaplatené to, na čo by mal nárok, ak by bolo došlo k uzavretiu zmluvy.

3. Podľa ust. § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) žalobca má právo na náhradu škody, teda ujmy spočívajúcej v zmenšení jeho majetku, ktorá vznikla v dôsledku škodnej udalosti a v príčinnej súvislosti s ňou. Podľa ust. § 78 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách (ďalej aj „zákon o vodách“) výška platieb za užívanie povrchových vôd sa určuje na základe rozhodnutia ÚRSO. Žalobca ako správca vodného toku a poskytovateľ vodohospodárskych služieb mal v období rokov 2012 a 2013 uzavreté písomné zmluvy na odber povrchových vôd aj s inými obchodnými spoločnosťami (napr. Duslo, a.s., U.S. Steel Košice, s.r.o., Mondi SCP, a.s.) so stanovením pevnej ceny na úrovni maximálnej ceny určenej rozhodnutím ÚRSO, t. j. 0,1122/m³, pričom takto určenú cenu súd prvej inštancie považoval za cenu obvyklú v danom mieste a čase. Faktúry vystavené žalobcom za odobratú povrchovú vodu v jednotlivých mesiacoch boli žalovanému riadne doručené, avšak žalovaný svoju povinnosť zaplatiť za odber povrchových vôd splnil len čiastočne, keďže faktúry vystavené žalobcom uhradil tak, že za 1 m³ povrchovej vody uhradil nie cenu požadovanú žalobcom, ale cenu 0,075 eur/m³. Vzhľadom k uvedenému, súd prvej inštancie považoval nárok žalobcu na náhradu škody za preukázaný.

4. Na odvolanie žalovaného rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) svojím (v poradí druhým) rozsudkom č. k. 5Cob/70/2015-653 z 20. októbra 2016, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej a vo výroku o trovách konania potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že aplikujúc ustanovenie § 470 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C.s.p.“ alebo „Civilný sporový poriadok“) prejednal odvolanie podľa príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“), pretože právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Civilný sporový poriadok nadobudol účinnosť dňa 1. júla 2016, avšak odvolanie bolo podané pred týmto dňom. Odvolací súd preto v súlade s princípom legitímneho očakávania a právnej istoty posúdil odvolanie žalovaného v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Odvolací súd prejednal odvolanie žalovaného v zmysle ust. § 212 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáhal jeho preskúmania a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Konštatoval, že pokiaľ súd prvej inštancie žalobe vyhovel, tak správne zistil skutkový stav a správne ho aj právne posúdil. Odvolací súd preto v celom rozsahu odkázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie (ust. § 219 ods. 2 O.s.p.), ktoré doplnil za účelom zdôraznenia správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a zaujatia stanoviska k uplatneným odvolacím dôvodom žalovaného.

6. Odvolací súd uviedol, že predmetom odvolacieho konania je nárok žalobcu proti žalovanému na zaplatenie faktúr za odber povrchových vôd za obdobie r. 2012 a obdobie od januára do septembra 2013 v žalobcom stanovenej výške 0,1122 eur/m³. Na takúto cenu za 1 m³ žalovaný odmietol so žalobcom podpísať zmluvu na odber povrchových vôd za uvedené obdobie. Nárok žalobcu súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu správne vyhodnotil ako nárok na náhradu škody v zmysle ust. § 420 ods. 1 OZ, podľa ktorého každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Odvolací súd upriamil pozornosť na to, že žalovaný sa nesprávne domnieva, že bol zaviazaný nahradiť spôsobenú škodu iba z dôvodu, že nepodpísal predloženú zmluvu, teda porušil „kontraktačnú povinnosť“. Aj keď takúto povinnosť zo zákonného ustanovenia nemožno vyvodiť, nič to nemení na tom, že ten, kto vodu odoberá, má povinnosť platiť za jej odber. V predmetnej veci je zrejmé, že žalovaný porušil nielen povinnosť uzavrieť zmluvu na odber povrchovej vody, ale porušil predovšetkým zákonnú povinnosť platiť za takýto odber vody (ust. § 78 ods. 2 zákona o vodách), pričom porušením takejto zákonnej povinnosti môže vzniknúť škoda, na náhradu ktorej má poškodený nárok pri splnených

zákoných predpokladov. Úvahy žalovaného, týkajúce sa zmluvnej slobody, resp. zmluvnej voľnosti, sú vzhľadom na charakter právneho vzťahu medzi účastníkmi konania, a to jeho prevládajúcu verejnoprávnu povahu, právne irelevantné. V konaní bolo preukázané, že žalobca vo vzťahu k žalovanému postupoval rovnako, ako vo vzťahu k ostatným odberateľom povrchových vôd a žalovanému predložil návrh zmluvy s rovnakou cenou za m³, pričom opačný postup - dohodu so žalovaným na nižšej cene - z dôvodu ním tvrdenej krízy a zlej economickej situácie vylučovali zákonné ustanovenia zákona o vodách a Nariadenia vlády SR č. 755/2004 Z. z. Je nesporné, že na strane žalobcu nezaplatením faktúr za odber povrchových vôd došlo k objektívne zistiteľnému zníženiu (zmenšeniu) jeho majetku, keďže tento by sa - nebyť porušenia povinnosti žalovaného platiť za odber vody na základe zmluvy - zvýšil o žalovanú čiastku. Nebyť protiprávneho konania žalovaného, do majetkovej podstaty žalobcu by sa dostala suma zodpovedajúca žalovanej istine, pretože za preukázateľne odobraté množstvo povrchovej vody by žalobca obdržal od žalovaného obvyklú jednotkovú cenu, ktorú obdržal aj od ďalších relevantných odberateľov. Čo sa týka príčinnej súvislosti, aj táto základná podmienka vzniku nároku na náhradu škody, bola zo strany žalobcu preukázaná. Zo strany žalovaného žalobcovi vznikla škoda tým, že faktúrami vyúčtovanú jednotkovú cenu vo výške 0,1122 eur/m³ žalobcovi neuhradil v plnej výške. Odvolací súd poukázal na ust. § 78 ods. 1 a 2 zákona o vodách, podľa ktorého platbou za užívanie vôd na účely tohto zákona je finančná náhrada nákladov za poskytnuté výrobky a ostatné vodohospodárske služby, za využívanie hydroenergetického potenciálu a za využívanie energetickej vody. Platby za užívanie povrchových vôd podľa odseku 3 písm. a/ až d/ je povinný platiť ten, kto užíva povrchové vody. Podľa ust. § 78 ods. 3 písm. a/ a ods. 4 zákona č. 364/2004 Z. z. platbami za užívanie povrchových vôd sa spoplatňujú hospodárske služby, ktoré poskytuje správca vodného toku a slúžia na úhradu nákladov spojených s týmito službami a so správou vodných tokov a správou povodia. Platby sa platia za odbery povrchových vôd z vodných tokov v množstve nad 15 000 m³ ročne alebo 1 250 m³ mesačne. Výška platieb za užívanie povrchových vôd podľa odseku 3 písm. a/ až c/ sa určuje na základe rozhodnutia ÚRSO podľa osobitného predpisu a podľa odseku 3 písm. d/ osobitným postupom.

7. Podľa názoru odvolacieho súdu, nesplnenie zákonnej povinnosti zo strany žalovaného vo vzťahu k žalobcovi a naopak, splnenie zákonnej povinnosti žalobcom v zmysle vyššie uvedených ustanovení zákona o vodách, bolo žalobcom počas konania preukázané. S poukazom na uvedené, odvolací súd nepovažoval za dôvodné námietky žalovaného čo do zaplatenia istiny. Vo vzťahu k úroku z omeškania uviedol, že za situácie, keď splatnosť záväzku nie je dohodnutá, ustanovená právnym predpisom alebo určená v rozhodnutí, dlžník je povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal (ust. § 563 OZ). Riadnym a v konaní preukázaným doručením faktúr na úhradu obvyklej ceny za odobratú povrchovú vodu bol žalovaný kvalifikovane vyzvaný na splnenie právnej povinnosti a svoj dlh bol povinný splniť. Ak ho v tomto čase nesplnil, dostal sa do omeškania s plnením peňažného záväzku, v dôsledku čoho bol napadnutým rozsudkom správne zaviazaný zaplatiť žalobcovi aj zákonný úrok z omeškania. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ust. § 396 ods. 1 v spojení s ust. § 262 ods. 2 C.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

8. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) 02. februára 2017 dovolanie, v ktorom navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) rozsudok odvolacieho súdu a zároveň aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil s poukazom na ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. - rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ďalej ust. § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. - rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, ako aj ust. § 421 ods. 1 písm. c/ C.s.p. - rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne a ďalej tiež aj s poukazom na ust. § 420 písm. f/ C.s.p. - súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa názoru dovolateľa, súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd porušili jeho právo na spravodlivý

súdny proces (ust. § 420 písm. f/ C.s.p.), pretože ich rozhodnutia sú arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu nedostatočného, až absentujúceho odôvodnenia. Z rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva žiadne iné porušenie právnej povinnosti, ktorého by sa mal žalovaný dopustiť, než je porušenie povinnosti uzavrieť zmluvu. Nesprávny právny záver súdu prvej inštancie sa snažil v odôvodnení rozsudku korigovať odvolací súd, ktorý protichodne a arbitrárne vyslovil záver, že „žalovaný porušil nielen povinnosť uzavrieť zmluvu na odber povrchovej vody, ale porušil najmä zákonnú povinnosť platiť za takýto odber“. V rozpore so zákonnými požiadavkami na odôvodnenie súdneho rozhodnutia je, keď odvolací súd tvrdí, že zo zákonného ustanovenia nemožno vyvodiť kontraktačnú povinnosť žalovaného a zároveň uvádza, že žalovaný porušil povinnosť zmluvu uzavrieť. Odôvodnenie rozsudku by malo tvoriť logicky zrozumiteľný a argumentačne jednotný celok, bez vnútorných rozporov, týkajúcich sa absolútneho základu uplatňovaného nároku, od ktorého závisí rozhodnutie vo veci samej. Z rozsudku odvolacieho súdu vôbec nie je zrejmé, či právne uzavrel, že žalovaný porušil kontraktačnú povinnosť alebo nie, čím došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý súdny proces.

10. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ C.s.p., dovolateľ uviedol, že súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd nesprávne právne posúdili vec, ktorá je predmetom konania. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je možné podľa dovolateľa dovodiť iba jediné porušenie zákonnej povinnosti, ktorú súd prvej inštancie odvodzuje od ustanovenia § 3 ods. 3 Nariadenia vlády SR č. 755/2004 Z. z. Právne posúdenie porušenia právnej povinnosti na strane žalovaného bolo zo strany súdu prvej inštancie nesprávne, keďže žalovaný neporušil žiadnu kontraktačnú povinnosť, nakoľko kontraktačná povinnosť v zmysle ust. § 3 ods. 3 Nariadenia vlády SR č. 755/2004 Z. z. neexistuje. Nesprávny právny záver súdu prvej inštancie sa v odôvodnení svojho rozsudku snažil korigovať odvolací súd, ktorý doplnil nesprávne právne posúdenie zo strany súdu prvej inštancie o právne posúdenie „povinnosti platiť“. Odvolací súd žiadnym spôsobom nezrejmil stranám, na základe akých úvah dospel k právnemu názoru, že žalovaný neplatil, keď principiálne platil za užívanie povrchových vôd na základe faktúr vystavených žalobcom, avšak v inej výške (nižšej), než akú požadoval žalobca, keďže výška úhrady za 1 m³ nebola medzi stranami dohodnutá. Odvolací súd nesprávne právne posúdil znenie ustanovenia § 78 ods. 2 zákona o vodách, pretože toto ustanovenie nie je možné vykladať izolovane, ale výlučne v spojitosti s ust. § 3 ods. 3 Nariadenia vlády SR č. 755/2004 Z. z. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu o povinnosti platiť podľa vôle jednej zo zmluvných strán, najmä ak je príslušným regulátorom určená cena maximálna, a nie cena pevná. Nesprávne právne posúdenie sa netýka len nesprávne určenej povinnosti, ktorú mal žalovaný porušiť, ale aj samotného právneho rámca - inštitútu náhrady škody, na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia. Neexistencia uzavretej písomnej zmluvy je dôvodom, ktorý umožňuje aplikáciu ust. § 451 ods. 2 OZ. Odvolací súd nesprávne právne posúdil uplatnený nárok ako nárok na náhradu škody, kde jednoznačne absentuje porušenie zákonnej povinnosti zo strany žalovaného, pričom odvolací súd tiež nedostatočne odôvodnil, z akého dôvodu považoval plnenie zo strany žalovaného za porušenie zákonnej povinnosti zo strany žalovaného a nevedel, prečo je zmluvná voľnosť strán pri uzatváraní zmluvy medzi odberateľom a správcom vodného toku irelevantná aj napriek tomu, že Nariadenie vlády SR č. 755/2004 Z. z. predpokladá uzavretie zmluvy, a nie jednostranný právny úkon. Dovolateľ poukázal na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 195/2012 zo 16. augusta 2012, z ktorého vyplýva, že totožný nárok uplatňovaný na všeobecných súdoch (nárok na doplatenie sumy za odber povrchovej vody z titulu neuzavretej zmluvy) bol súdom vyhodnotený ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, a nie ako nárok na náhradu škody. Poukázal na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1ObdoV/23/2012 zo 6. decembra 2010, v ktorom dovolací súd nijakým spôsobom nespochybňoval právne posúdenie predmetu konania. Napriek skutočnosti, že v dôsledku vydaného nálezu ústavného súdu bola vec vrátená až na súd prvej inštancie (v danom prípade Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 12Cb/2/2013), z právneho hľadiska nie je sporné, že nárok žalobcu je daný titulom bezdôvodného obohatenia, a nie titulom náhrady škody. Okrem toho poukázal aj na ústavným súdom vyžadovanú potrebu preukázania exaktnej výšky bezdôvodného obohatenia, čo je možné aplikovať aj na spor medzi žalobcom a žalovaným, ktorý od počiatku namietal výšku uplatneného nároku. Odvolací súd sa pri riešení právnej otázky, ktorá tvorí základ pre rozhodnutie vo veci samej, podľa názoru dovolateľa, výrazne odklonil od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, keď nie je dané žiadne porušenie zákonnej povinnosti na strane žalovaného a neexistencia porušenia zákonnej povinnosti

potom nemôže mať za následok úspech žalobcu vo veci samej. Odvolací súd však mal rovnako nesprávne vyriešiť aj právnu otázku, ktorá podľa vedomosti žalovaného v praxi dovolacieho súdu riešená ešte nebola. Právny záver odvolacieho súdu, že žalovaný porušil povinnosť platiť považuje za nesprávny, nakoľko žalovaný preukázateľne platil, aj keď v nižšej výške. Nestotožňuje sa s názorom odvolacieho súdu, že porušenie zákonnej povinnosti nastane vždy, ak by odberateľ neuhradil faktúru správcu vodného toku v plnej výške. Podľa jeho názoru, porušiť povinnosť by mohol iba v prípade, ak by sa dohodol so žalobcom na sume za 1 m³, čo by bolo porušenie zmluvnej povinnosti, a nie povinnosti zákonnej. Na strane žalobcu žiadna škoda nevznikla, nakoľko neboli splnené predpoklady na vznik nároku na náhradu škody. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku nevysporiadal s tvrdeniami a námietkami žalovaného ohľadom výšky nároku žalobcu, pričom sa obmedzil iba na konštatovanie, že „aj ostatní platia rovnako“. Pritom z vykonaného dokazovania je zrejmé, že minimálne jeden podnikateľský subjekt platil 12 - krát menej. Takéto odôvodnenie je ústavne neudržateľné. Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd sa nijakým spôsobom nevysporiadal s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, keď tento rozhodoval ako súd odvolací a aj ako súd dovolací, pričom rovnaký nárok bol z právneho hľadiska posúdený ako bezdôvodné obohatenie, a nie ako nárok na náhradu škody.

11. K dovolaniu žalovaného zaslal žalobca písomné vyjadrenie, v ktorom uviedol, že žalovaný porušil právnu povinnosť platiť za odber povrchovej vody z vodného toku, teda povinnosť stanovenú osobitným zákonom, preto sa náhrada škody musí spravovať režimom ustanovenia § 420 a nasl. OZ, ktoré upravuje zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením akejkoľvek právnej povinnosti. Úvahy žalovaného o absencii kontraktáčnej povinnosti na jeho strane sú bezpredmetné, pretože pre vznik jeho zodpovednosti za škodu je určujúce porušenie zákonnej povinnosti platiť za odber povrchových vôd (§ 78 ods. 2 a ods. 3 písm. a/ zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách). Pokiaľ žalovaný tvrdí, že čiastočne platil, takéto jeho tvrdenie považuje za hrubo skresľujúce, pretože vo vzťahu k obdobiu, za ktoré žalobca požaduje zaplatenie žalovanej istiny, je nesporné, že existuje 7 mesačné obdobie, kedy žalovaný napriek odberu vody nezaplatil žalobcovi žiadnu sumu. V princípe súhlasí s názorom žalovaného, že zákonnú povinnosť platiť za odber povrchovej vody je potrebné vykladať v spojitosti s ust. § 3 ods. 3 Nariadenia vlády SR č. 755/2004 Z. z. Pre potreby dovolacieho konania však zvyrazňuje, že žalovanému, rovnako ako všetkým ďalším odberateľom povrchových vôd, predložil obsahovo totožný návrh zmluvy s rovnakou pevnou jednotkovou cenou za odber povrchovej vody v rozhodnom období (0,1122 eur/m³). Táto cena bola plne v súlade s rozhodnutiami ÚRSO č. 0002/2012/V z 28. septembra 2011 a č. 0050/2013/V z 5. novembra 2012, pričom všetci ostatní odberatelia - s jedinou výnimkou, ktorou bol žalovaný - tieto návrhy zmlúv prijali, podpísali a platili žalobcovi za odber povrchovej vody v rozhodnom období 0,1122 eur/m³. Postup žalovaného, ktorý si za obdobie roku 2012 a časť roku 2013 svojvoľne - bez opory v zákone, či zmluve - stanovil jednotkovú cenu na úrovni 0,075 eur/m³ a za prvých sedem mesiacov roku 2013 neplatil za odber vôbec nič, považuje za postup, ktorý možno považovať za zjavné zneužitie práva. Z výsledkov vykonaného dokazovania je zrejmé, že obvyklá cena rovnakého plnenia, ako získal žalovaný, bola na úrovni 0,1122 eur/m³, keďže táto sa v rokoch 2012 a 2013 uplatňovala vo vzťahu ku všetkým odberateľom povrchových vôd v Slovenskej republike. Jedinú výnimku uplatňovanú len vo vzťahu k jednému odberateľovi a jednému odbernému miestu žalobca náležite odôvodnil. Touto výnimkou boli Slovenské elektrárne, a.s. Zmluva s týmto odberateľom sa týkala viacerých odberných miest - Elektráreň Bohunice, Elektráreň Mochovce, Elektráreň Nováky a Elektráreň Vojany. Pre všetky z týchto odberných miest boli stanovené predpokladané množstvá odbratej vody v prílohe č. 14 zmluvy, avšak pre jednotlivé odberné miesta boli v dodatku č. 8 pre rok 2012 stanovené rozdielne ceny, pričom cena 0,1122 eur/m³ sa zo strany žalobcu uplatňovala vo vzťahu k odberným miestam Bohunice, Mochovce a Nováky a znížená cena 0,0091 eur/m³ sa uplatňovala iba vo vzťahu k odbernému miestu - Elektráreň Vojany. Pre rok 2013 bol medzi žalobcom a Slovenskými elektrárňami, a. s. uzavretý dodatok č. 10, v zmysle ktorého bola rovnako uplatňovaná cena na úrovni 0,1122 eur/m³, a to aj pre odberné miesta - Elektráreň Bohunice, Elektráreň Mochovce, Elektráreň Nováky a Elektráreň Vojany. Od roku 2014 žalobca vo vzťahu k Slovenským elektrárňam, a.s. uplatňuje jednotnú cenu 0,1122 eur/m³, a to aj vo vzťahu k odbernému miestu - Elektráreň Vojany. Žalobca je toho názoru, že právny záver odvolacieho súdu o zodpovednosti žalovaného za spôsobenú škodu a jeho povinnosti túto nahradiť žalobcovi, je správny a zákonný. Zároveň je presvedčený, že žalovaný nárok je v plnej výške aj dôvodný. Ďalej žalobca poukázal na to, že právne posúdenie uplatneného nároku je záležitosťou súdu,

ktorý svoj právny záver v odôvodnení napadnutého rozsudku riadne a presvedčivo odôvodnil. S poukazom na uvedené žalobca navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol alebo zamietol a žalobcovi priznal právo na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

12. K vyjadreniu žalobcu zaslal žalovaný písomné vyjadrenie, v ktorom uviedol, že trvá na všetkých dôvodoch uvedených v dovolaní, pričom skutočnosti uvádzané žalobcom vo vyjadrení k dovolaniu sú od začiatku sporu medzi stranami sporné.

13. Dňa 14. júna 2017 bolo dovolaciemu súdu doručené vyjadrenie žalovaného, v ktorom žalovaný uviedol, že trvá na podanom dovolaní v celom rozsahu žalovanej sumy 1 087 925,35 eur s príslušenstvom. Dovolateľ ďalej uviedol, že týmto podaním reaguje aj na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1VCdo/2/2017 z 19. apríla 2017 a dovolanie berie späť výlučne v časti uplatneného dovolacieho dôvodu podľa ust. § 420 písm. f/ C.s.p. Trvá však na všetkých dôvodoch uvedených v dovolaní v rozsahu § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C.s.p.

14. Dovolací súd uznesením č.k. 1Obdo/19/2017-756 z 22. novembra 2017 odmietol dovolanie žalovaného podľa ust. § 447 písm. c/ a písm. f/ C.s.p.

15. Na základe ústavnej sťažnosti žalovaného ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 421/2018-40 zo 7. februára 2019 zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/19/2017 z 22. novembra 2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že právny názor najvyššieho súdu o zákaze kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 C.s.p. a § 421 C.s.p., na ktorom bolo založené uznesenie najvyššieho súdu, je arbitrárny a ústavne nesúladný. Predovšetkým poukázal na skutočnosť, že veci, ktoré sú predmetom rozhodovania všeobecných súdov, pozostávajú spravidla z viacerých skutkových a právnych prvkov, pričom nemožno vylúčiť situáciu, že určitý skutkový a právny aspekt prejednávanej veci posudzuje dovolací súd nejednotne, prípadne určitý skutkový a právny aspekt špecifický pre konkrétne prejednanú vec nebol predmetom rozhodovania dovolacieho súdu. Vychádzajúc z názoru pléna ústavného súdu v uznesení sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018, doplňujúc ho o záver možnosti dovolateľa kumulovať dovolacie dôvody aj v rámci ustanovenia § 421 C.s.p., ústavný súd uzavrel, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“).

16. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolateľ podal dovolanie dôvodne a preto dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1,2 a § 450 C.s.p.). Odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

17. Najvyšší súd na zmenu uplatnených dovolacích dôvodov, uskutočnenú po uplynutí dovolacej lehoty, neprihliadol, nakoľko ustanovenie § 446 C.s.p., upravujúce späťvzatie dovolania (alebo jeho čiastočné späťvzatie) sa vzťahuje len k rozsahu, v akom sa rozhodnutie napáda dovolaním, a nevzťahuje sa k uplatnenému dovolaciemu dôvodu.

18. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.).

19. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného zákonného ustanovenia je potrebné rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou

práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae, teda odmietnutia spravodlivosti (obdobne napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/141/2017 z 30. augusta 2018). Z dovolania žalovaného okrem iného vyplýva, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne.

20. V súvislosti s touto námietkou dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016 a ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

21. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 C.s.p., je nepreskúmateľné.

22. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti (viď napr. I. ÚS 317/2015, II. ÚS 578/2015, III. ÚS 627/2015) opakovane skonštatoval, že ak všeobecný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nedá odpovede na zásadné otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci a nevysporiada sa so zásadnou argumentáciou sporovej strany, je takéto rozhodnutie nezlučiteľné s ústavne garantovaným právom na súdnu a inú právnu ochranu uvedeným v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), resp. s právom na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Za porušenie práva na spravodlivý proces sa považuje v zmysle rozhodovacej činnosti ústavného súdu aj situácia, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodní a nevysporiada sa so všetkými relevantnými námietkami uplatnenými sporovými stranami, a to spôsobom zodpovedajúcim miere ich závažnosti. V takom prípade všeobecný súd svojím postupom založí nepreskúmateľnosť ním vydaného rozhodnutia, a spravídla tak aj jeho protiústavnosť. Ak nie sú totiž zrejmé dôvody toho - ktorého rozhodnutia, svedčí to o ľubovôli v súdnom rozhodovaní, pričom zásada právneho štátu ľubovôľu v rozhodovaní orgánov verejnej moci zakazuje; len vecne správne rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie, napĺňa - ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“ - ústavné kritériá vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy. Podobne ako v skutkovej oblasti, aj v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie (subsumpcia skutkového stavu pod zvolené právne normy) nastávajú obdobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež aj so zásadami spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru (uznesenie najvyššieho súdu sp.zn. 1Obdo/4/2017 z 30. januára 2018).

23. Vo vzťahu k dovolaniu žalovaného dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ako i súdu prvej inštancie takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania žalovaného v prejednávanej veci. Tento nedostatok spočíva predovšetkým v tom, že vo veci konajúce súdy sa vnútorne rozporným spôsobom vysporiadali s odôvodnením existencie jedného zo základných predpokladov pre priznanie nároku na náhradu škody - porušením právnej povinnosti.

24. Už odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie spočívajúce v prijatí právneho záveru o porušení zákonom stanovenej kontraktnej povinnosti žalovaným, bez uvedenia relevantného ustanovenia právneho predpisu, ktoré takýto záver (a teda existenciu takejto povinnosti) potvrdzuje a zároveň aj v

priamom rozpore s právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v predchádzajúcom kasačnom uznesení, za súčasného vyvedenia záveru o naplnení všetkých predpokladov potrebných pre konštatovanie vzniku nároku žalobcu na náhradu škody, je nutné považovať za nepreskúmateľné. Predmetný nedostatok neodstránil svojím postupom ani odvolací súd, keď tento v bode 19 odôvodnenia svojho rozhodnutia uvádza, že „aj z odôvodnenia zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu vyplýva, že zo zákonného ustanovenia nemožno vyvodit' kontraktačnú povinnosť odberateľa uzavrieť písomnú zmluvu so správcom vodného toku“ a zároveň v ňom ďalej uvádza, že „žalovaný porušil nielen povinnosť uzavrieť zmluvu na odber povrchovej vody, ale porušil najmä zákonnú povinnosť platiť za takýto odber“. Odvolací súd tento zjavný rozpor v tom, či žalovaný mal alebo nemal zákonnú povinnosť uzavrieť zmluvu (tzv. kontraktačnú povinnosť) vo svojom rozhodnutí neodstránil. Vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí za jediné porušenie právnej povinnosti považoval práve porušenie zákonnej povinnosti žalovaného uzavrieť zmluvu so žalobcom (aj napriek názoru odvolacieho súdu vysloveného v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení o tom, že takáto povinnosť žalovanému zo zákona nevyplýva) a práve v porušení tejto (a nie žiadnej inej) zákonnej povinnosti videl naplnenie predpokladu pre vznik nároku na náhradu škody zo strany žalobcu, odvolací súd svojimi rozpornými závermi ohľadne toho, akú právnú povinnosť žalovaný porušil, zapríčinil, že v tejto časti je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné. Zároveň je arbitrárne aj konštatovanie odvolacieho súdu o tom, že sa žalovaný „nesprávne domnieva, že bol zaviazaný nahradiť spôsobenú škodu iba z dôvodu, že nepodpísal predloženú zmluvu, teda porušil „kontraktačnú povinnosť“, pretože je zrejmé, že žalovaný porušil nielen povinnosť uzavrieť zmluvu na odber povrchovej vody, ale porušil najmä zákonnú povinnosť platiť za takýto odber. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie totiž nevyplýva akékoľvek iné porušenie právnej povinnosti zo strany žalovaného, ako práve porušenie zákonnej povinnosti uzavrieť zmluvu so žalobcom. Uvedený záver odvolacieho súdu tak nemá svoj podklad v rozhodnutí súdu prvej inštancie, ktorý je síce povinný rešpektovať právny názor odvolacieho súdu uvedený v kasačnom rozhodnutí, pokiaľ tak však neurobí, samé o sebe takéto nerešpektovanie neznamená, že názor vyjadrený v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu je súčasťou „nového“ rozhodnutia súdu prvej inštancie, a to o to viac, keď samotný súd prvej inštancie vyjadri vo svojom „novom“ rozhodnutí absolútne odlišný právny záver. Zároveň je rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné aj v tej časti, v rámci ktorej odvolací súd tvrdil, že žalovaný porušil najmä zákonnú povinnosť platiť za takýto odber vody, keď počas celého priebehu konania nebolo medzi stranami sporné, že žalovaný za odber vody platiť, avšak nie vo výške, ktorú mu fakturoval žalobca.

25. S ohľadom na uvedené je zrejmé, že napadnuté rozhodnutie neobsahuje nerozporné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu v časti konštatovania naplnenia predpokladu pre vznik nároku na náhradu škody, spočívajúci v porušení právnej povinnosti žalovaným. Vzhľadom k tomu, že pre konštatovanie existencie nároku na náhradu škody je potrebné kumulatívne naplnenie všetkých predpokladov pre jeho vznik, dovolací súd je nútený konštatovať, že takýto nedostatok odôvodnenia odôvodňuje uplatnenie výnimky uvedenej v druhej vete stanoviska R 2/2016. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia v konkrétnej veci možno jednoznačne podriaďiť pod nesprávny procesný postup súdu, ktorým znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd preto dospel k záveru, že žalovaný dôvodne namietal, že v konaní pred odvolacím súdom, ako i súdom prvej inštancie došlo k vade zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C.s.p.

26. Vzhľadom ku konštatovaniu nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, dovolací súd nemohol pristúpiť k súčasnému posúdeniu akejkoľvek otázky týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 C.s.p., pretože by takýto postup bol v okolnostiach konkrétnej veci predčasný. Pokiaľ teda odvolací súd neodstránil vadu spočívajúcu v nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie a napriek skutočnosti, že vo svojom rozhodnutí nedokázal jednoznačne a bez vnútorných rozporov uviesť, v čom spočívalo porušenie právnej povinnosti žalovaným v predmetnom spore, skonštatoval, že v danej veci sú splnené všetky predpoklady pre vznik nároku žalobcu na náhradu škody, sú jeho závery podľa názoru dovolacieho súdu neakceptovateľné a neutržateľné.

27. V tejto súvislosti dáva nad rámec uvedeného dovolací súd do pozornosti nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 195/2012 zo 16. augusta 2012 a naň nadväzujúce uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obo/9/2012 z 31. júla 2013, v ktorých vo veci rozhodujúci senát najvyššieho súdu (ako odvolací súd), a zároveň aj ústavný súd zhodne skonštatovali, že obdobný nárok vyplývajúci z obdobných skutkových okolností je nárokom z bezdôvodného obohatenia a v kontexte uvedeného je relevantné zisťovanie výšky sumy, ktorá predstavuje peňažný ekvivalent plnenia (v zmysle § 458 ods. 1 OZ) prevzatého odberateľom povrchových vôd platiaceho za odber bez uzavretej písomnej zmluvy nižšiu sumu, ako mu žalobca vyúčtoval. Ohľadne otázky povinnosti rešpektovať ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít (t. j. ústavného súdu a najvyššieho súdu) v zmysle čl. 2 Základných princípov Civilného sporového poriadku a aplikabilite záverov vyjadrených v iných súdnych rozhodnutiach dovolací súd poukazuje aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obdo/7/2018 z 28. februára 2019, kladúc dôraz na zachovanie princípu právnej istoty pri rozhodovaní sporov v analogických prípadoch.

28. Vzhľadom na to, že dovolateľ dôvodne namieta existenciu vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ C.s.p., najvyšší súd žalovaným napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.). Keďže existencia vady zmätočnosti, pre ktorú bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu, sa vzťahuje aj na rozsudok súdu prvej inštancie, dovolací súd aj s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

29. Najvyšší súd zároveň, vzhľadom na účinky dovolacieho rozhodnutia aj pre ďalšie rozhodovanie o trovách konania, zrušil uznesenie Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 8Cb/7/2013-663 zo dňa 17. januára 2017, ktoré je svojou povahou závislým výrokom k zrušenému meritórnemu rozhodnutiu, a teda účinky zrušenia sa musia vzťahovať aj na toto, dovolaním nenapadnuté, rozhodnutie.

30. S poukazom na ustanovenie § 439 písm. a/ C.s.p. dovolací súd konštatuje, že tu nie je viazaný rozsahom podaného dovolania, keďže v prípade závislosti výrokov môže dovolací súd prejednať aj závislý výrok bez toho, aby bol dovolateľom napadnutý. Účinky dovolania sa tak vzťahujú aj na nenapadnutý, ale závislý výrok. Závislosť výrokov od seba závisí od konkrétneho právneho vzťahu. O závislosti možno hovoriť vtedy, ak medzi výrokmi existuje istý vzťah prejudiciality. Judikatúra najvyššieho súdu (R 73/2004) ustálila, že závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci.

31. Výdanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu, ako i súdu prvej inštancie, uznesenie o výške náhrady trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (obdobne viď napr. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MOboV/4/2012).

32. V ďalšom konaní sú konajúce sudy (súd prvej inštancie a odvolací súd) viazané právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v tomto uznesení (§ 455 C.s.p.).

33. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

34. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.